

Referat fra SRY-møte 2 – 2014

Dato: 4.3.2014
Sted: LO, Oslo

Tilstede:

SRY

Carl E. Rønneberg, NHO
Rolf Jørn Karlsen, LO
Mette Henriksen Aas, LO
Tor- Arne Solbakken, LO
Kristian Ilner, NHO
Inger Lise Blyverket, Virke*
Dagfinn Hertzberg, KD
Jorunn Teigen Leegaard, KS
Liv Holm Heide, EO
Astrid Moen Sund, Utdanningsforbundet
Kari Hoff Okstad, Spekter
Roy Venge Tollefsen, KS
Bente Søgaaard, YS
Turid Semb, FAD

Observatør

Siv Andersen, SIU
Yngve Schrøder Tufteland

Utdanningsdirektoratet

Anne Katrine Kaels
Karl Gunnar Kristiansen

Forfall:

Svein Oppegaard, NHO
Margaret Westgaard, KS
Trude Tinnlund, LO
Ragnhild Lied, Utdanningsforbundet
Christine Meling, KD
Margaret Westgaard, KS

*Inger Lise Blyverket deltok i behandling av sak 05.02.14

1. Godkjenning av dagsordenen

Vedtak:

Dagsordenen godkjent uten merknader.

2. Godkjenning av referat fra møtet 29.1.2014

Vedtak:

Referat fra møtet 29.1.2014 godkjent.

3. «Søkere til læreplass – en kartlegging av formidlingsprosessen i tre fylker» - Presentasjon av funn i rapporten v/NIFU

Håkon Høst og Asgeir Skålholt (NIFU) presenterte rapporten «Søkere til læreplass – en kartlegging av formidlingsprosessen i tre fylker». Rapporten viser at det er mange likhetstrekk i fylkenes organisering av formidlingsprosessen. Imidlertid kommer Rogaland Fylkeskommune totalt sett best ut når det gjelder formidling til læreplass. Høst og Skålholt gjennomgikk organiseringen av formidlingsarbeidet i de tre fylkeskommunene og pekte på problemstillinger/ utfordringer i arbeidet.

Rapporten finnes på: <http://www.udir.no/Tilstand/Forskning/Rapporter/NIFU/Studie-om-larlingformidling-i-3-fylker/>

Se kapittel 6.2 i rapporten for oppsummering og konklusjoner.

Vedtak:

Informasjonen tas til orientering

4. Vedtakssaker

Sak 04-02-14 Beredskapsgruppe for finanskrise - Inntak av lærlinger under endrede rammevilkår

Lars Møllerud presenterte beredskapsgruppas arbeid knyttet til lærlings situasjonen og internasjonale forhold endrede rammevilkår for fagopplæringen.

Lærlings situasjonen

SRYs beredskapsgruppe skal hvert halvår gi SRY en vurdering av lærlings situasjonen. Vurderingen er gjort på bakgrunn av statistikk fra NAV og Utdanningsdirektoratet, samt vurderinger gjort i organisasjonene og i de faglige rådene som er representert i beredskapsgruppa.

Beredskapsgruppa venter ingen vesentlig reduksjon i inntaket av lærlinger første halvår 2014. Gruppa vil gjøre en ny vurdering våren 2014 basert på søkertall, intensjonsavtaler i fylkene og NAVs bedriftsundersøkelse.

Internasjonale forhold – endrete rammevilkår for fagopplæringen

Redusert vekst i økonomien og stor arbeidsinnvandring setter fagopplæringen i Norge under press. Vi ser i dag indikasjoner på at fag med stort innslag av utenlandsk arbeidskraft/entrepriser har utfordringer knyttet til norsk rekruttering til fag- og yrkesopplæringen.

Utviklingen kan bidra til å gjøre yrkesutdanningen til en mindre attraktiv utdanningsvei for norske ungdommer. Dette står i sterk kontrast til SSBs egne fremskrivninger av kompetansebehovet idet norske arbeidsmarkedet / til norske arbeidsgivere. SSB uttaler at det fram til 2030 generelt vil være sterk ubalanse mellom tilbud og etterspørsel etter fagutdannet arbeidskraft.

SRY mener utviklingen der utenlandske bedrifter i økende grad får entrepriser, sammen med en økende bruk av innleid, utenlandsk arbeidskraft, kan true rekruttering av lærlinger til bransjer. Spesielt har byggebransjen denne utfordringen. SRY vil spesielt følge utviklingen i byggebransjen og ber om at Faglig råd for bygg- og anlegg orienterer om situasjonen i bransjen på neste SRY møte.

Vedtak:

På bakgrunn av beredskapsgruppas konklusjon, ser SRY ikke behov for å sette i verk spesielle tiltak for å sikre inntaket av lærlinger i kommende halvårsperiode.

SRY ber beredskapsgruppa følge og vurdere utviklingen av utenlandske entrepriser og innleie av arbeidskraft spesielt i byggebransjen, og ber om at Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk orienterer om situasjonen i bransjen på neste SRY-møte.

Sak 05-02-14 Samfunnskontrakten – Oppfølging av voksnes muligheter til å ta fag- og svennebrev

Oppfølgingsgruppen i Samfunnskontrakt for flere læreplasser har oversendt et notat til SRY med oppfordring om å vurdere tiltak knyttet til å øke antallet voksne som tar fag- eller svennebrev.

Det er to overordnede utfordringer som SRY bør drøfte:

1. Hvordan sikre voksnes tilgang og muligheter til å oppnå fag- og svennebrev?
2. Hvordan sikre særskilte tiltak for den delen av arbeidslivet fagopplæring står svakt?

Notatet fra oppfølgingsgruppen er omfattende og inneholder en rekke forslag til tiltak. SRY valgte derfor å konsentrere seg om to problemstillinger:

Økonomiske betingelser for lærebedriften

Bedrifter som inngår lærlingkontrakt med personer over 21 år/voksne uten rett, får basistilskudd 2. Dette tilskuddet er mye lavere enn basistilskudd 1, som gis til bedrifter som tar inn ordinære lærlinger. Dette kan være et hinder for voksne søkere. For bedriftene er jobben den samme uavhengig av om lærlingen er voksen eller ungdom, med eller uten rett. På den annen side er det her påpekt fra fylkeskommunene at likt tilskudd vil kunne påvirke tilgang til læreplasser for ungdom med rett.

Problemstilling som ble drøftet i SRY:

- Det bør vurderes å innføre et likt tilskudd for ungdom og voksne, - subsidiært å øke basistilskudd 2

En innføring av likt lærlingtilskudd for ungdom og voksne lærlinger kan bidra til at flere voksne får læreplass, men det er en viss fare for at økningen vil gå på bekostning av ungdommene. SRY er derfor usikker på om et likt lærlingtilskudd for voksne og ungdom i alle utdanningsprogram vil bidra til at vi får flere fagarbeidere. Imidlertid er det forskjellige utfordringer i de ni utdanningsprogram. I bransjer uten tradisjon for å ta inn lærlinger kan økonomiske virkemidler for voksne lærlinger være en måte å etablere en kultur for fagopplæring på. SRY anbefaler at problemstillinger knyttet til likt lærlingtilskudd for ungdom og voksne blir utredet grundigere.

Rammebetingelser i lov og forskrift

Jf. opplæringsloven § 3-5, som gjelder praksiskandidatordningen, må man ha fem års relevant praksis i et fag før man kan fremstille seg til fag-/svenneprøven.

I Meld. St. 13 (2011-2012) *Utdanning for velferd* ble det meldt at regjeringen ville "vurdere å endre kravene i praksiskandidatordningen slik at reduserte stillinger skal kunne gi full uttelling. Det må vurderes nærmere om kravene skal endres for alle fag, eller bare for noen".

Problemstilling som ble drøftet i SRY:

- Følge opp tiltak i Meld. St. 13 (2011–2012) *Utdanning for velferd* knyttet til praksiskandidatordningen og forslag om å vurdere nærmere om kravene til dokumentert allsidig praksis skal endres for alle fag, eller bare for noen.

SRY mener at kravene til dokumentert allsidig praksis for praksiskandidater bør være slik de fremkommer i gjeldende regelverk. SRY mener allikevel det i særskilte tilfeller kan være aktuelt å vurdere andre vurderings og verdsettingssystemer. Innen helsefagene er det f. eks. utfordringer knyttet til at svært mange arbeidstagere har deltidsstillinger, og at det derfor tar svært lang tid å opparbeide fem års relevant praksis i faget.

Det kan se ut til at kravet er et større hinder for ansatte i helse- og omsorgssektoren enn i andre bransjer, fordi den utbredte bruken av deltidsarbeid gjør at tidsperspektivet blir ulikt det som er vanlig i de fleste andre bransjene.

Vedtak

- SRY anbefaler at oppfølgingsgruppen for samfunnskontrakten får problemstillinger knyttet til likt lærlingtilskudd for ungdom og voksne utredet grundigere.
- SRY anbefaler at oppfølgingsgruppen for samfunnskontrakten vurderer andre vurderings- og verdsettingssystemer for praksiskandidatordningen og legger disse frem for ny behandling i SRY.
- SRY anbefaler at oppfølgingsgruppen for samfunnskontrakten vurderer om differensierte økonomiske virkemidler for voksne lærlinger kan være en måte å etablere en kultur for fagopplæring i bransjer som i dag ikke tar inn tilstrekkelig antall lærlinger.
- SRY anbefaler at oppfølgingsgruppen vurderer rettighetsspørsmålet for arbeidsinnvandrere og foreslår tiltak slik at arbeidsinnvandrere gis rett og tilgang til grunnleggende norskopplæring, realkompetansevurdering og tilgang til norsk fagbrev.

5. Orienteringssaker

- **Muntlig orientering om status i oppfølging av tiltak knyttet til Meld. St. 20.- Videre arbeid med praksisbrev**
 - Tiltak nr. 33: Forskriftsfeste læreplanene for praksisbrevet, innføre en fylkeskommunal plikt til å tilby praksisbrev som et ordinært tilbud innenfor tilbudsstrukturen, og etablere praksisbrev innenfor flere fagområder i samarbeid med partene i arbeidslivet
 - Tiltak nr. 34: Komme tilbake til hvilke inntakskriterier som skal ligge til grunn for praksisbrevet

Dagfinn Hertzberg fra Kunnskapsdepartementet orienterte om departementets oppfølging av tiltak knyttet til innføring av praksisbrevet. Det er nedsatt en arbeidsgruppe fra KD og Udir som vil invitere seg til møter med faglige råd som mener praksisbrevet er relevant innenfor deres utdanningsprogram. Arbeidsgruppen ønsker å diskutere tiltakene med de faglige rådene. Basert på innspillene fra de faglige rådene vil arbeidsgruppen legge saken frem for SRY.

Vedtak

Informasjonen tas til orientering

- **Orientering om kvalitet i fagopplæringen v/Udir**

Utdanningsdirektoratet har på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet utviklet et system for kvalitetsvurdering i fagopplæringen. Dette er et verktøy for å vurdere og analysere tilstanden i skole og bedrift, slik at kvaliteten i fagopplæringen kan forbedres. Hensikten er å bidra til at elever og lærlinger får relevant fag- og yrkesopplæring i et godt læringsmiljø, og at flest mulig gjennomfører.

Karl Skaar fra Utdanningsdirektoratet orienterte om status for arbeidet med kvalitetssystemet i fag- og yrkesopplæringen. Kvalitetssystemet skal gi:

- o et godt statistisk grunnlag for å analysere elevenes og lærlingenes gjennomføring av fagopplæringen
- o kunnskap om læringsmiljøet gjennom elev-, lærling- og bedriftsundersøkelsene
- o vurderinger av kvaliteten på opplæringen i lærebedriftene
- o vurderinger av sysselsettingssituasjonen for nyutdannede fagarbeidere og lærebedriftenes vurdering av deres kvalifikasjoner

Presentasjonen som ble holdt oversendes SRYs medlemmer. Sekretariatet vil sende Skaars presentasjon til SRY-medlemmene.

Vedtak

Informasjonen tas til orientering

- **Avleggelse av fag-/svenneprøver – Prøvenemdenes kapasitet i avvikling**

I SRY møtet 5. desember 2013 ble prøvenemndene arbeid satt opp som orienteringssak i SRY. SRY fikk i møtet belyst regelverket på en god og informativ måte. I ettertid har det imidlertid kommet signaler om utfordringer i enkelte fylker som ikke ble drøftet i møtet.

Det er i dag - i enkelte fylker og lærefag - en stor utfordring å få gjennomført fagprøver, svenneprøver og kompetanseprøver innenfor rimelig tid etter at læretida er utstått. Variasjonen blant fylkeskommunene er stor, og utfordringene synes størst i fag som har mange lærlinger.

Utfordringen er at det dannes kø for å få avlagt prøvene. Dette kan skyldes at forskriftenes krav ikke er oppfylt, men det kan også skyldes kapasitetsgrunner.

Vedtak

Informasjonen tas til orientering. SRY mener det er fylkeskommunenes ansvar å se til at lærlinger får avviklet fag-/svenneprøven innenfor de rammer regelverket fastsetter og anbefaler at Utdanningsdirektoratet følger opp saken.

- **Rådgivning og karriereveiledning – orientering fra arbeidsgruppe**

Kari Hoff Okstad orienterte om arbeidet i SRYs arbeidsgruppe for rådgivning og karriereveiledning. Ifølge fremdriftsplanen for arbeidet skulle arbeidsgruppen utarbeide et forslag til vedtak til møtet 4. mars.

Arbeidsgruppen har hatt tre møter, og den har arrangert en workshop hvor representanter fra Vox, Rådgiverkoordinatortnettverket i fylkene, Haugalandet skole, arbeidsliv Karriere Oppland og

NAV innledet. Basert på drøftingene i workshopen vil arbeidsgruppen utarbeide et saksfremlegg til SRY.

Arbeidsgruppen har videre behov for mer tid før et forslag til saksfremlegg til SRY kan utarbeides, og ber derfor SRY om å utsette vedtaksdiskusjonen til møtet i juni eller september 2014.

Vedtak

Informasjonen tas til orientering

Eventuelt

Det ble stilt spørsmål om det nye stimuleringsstilskuddet på Kr. 50.000,- for nye lærebedrifter og regelverket rundt denne tilskuddsordningen. Direktoratet informerte om at ordningen er omtalt på direktoratets hjemmeside under informasjon til bedrifter som tar inn lærlinger.

<http://www.udir.no/Regelverk/Tilskudd/Fag--og-yrkesopplaring/Tilskudd-til-bedrifter-som-tar-inn-larlinger-og-larekandidater-/>